

Door duurzaamheid ontwikkeling

Antwoorden aan Weyns
(Oikos, lente 1997)

JOEKELS

Laat ons vertrekken van een terminologische verduidelijking en logische opheldering van het groeibegrip dat we in onze tekst (OIKOS, winter 1997) hanteerden. Algemeen staat groei voor een (positieve) verandering van een waarde van een variabele tussen twee tijds-punten. Het begrip van 'steady state' groei dat we aanhaalden, is eigenlijk strenger. **Groei in een 'steady state' is groei die permanent kan worden volgehouden**, d.w.z. inderdaad zoals Weyns het begrijpt: duurzame (vol te houden) groei. Als het inkomen bijvoorbeeld met 30 % groeit over een periode van 10 jaar en het elfde jaar opnieuw daalt tot het oorspronkelijke niveau van 10 jaar terug dan is er een 'steady state' groei over de totale periode van 11 jaar van 0%. Wat niet duurzaam stijgt, is vanuit langetermijnperspectief eigenlijk geen groei. Niet-duurzame groei wreekt zich vroeg of laat en is eigenlijk geen groei. De voormalige Sovjet-Unie levert hiervan het feitelijk beste bewijs: de

grenzen van de milieugebruiksruimte hebben immers gezorgd voor een terugval van de welvaart tot een peil van 30 jaar geleden. Een ander voorbeeld zijn de kerncentrales, waarvan de ontmantelingskosten de baten van de opgewekte energie waarschijnlijk meer dan zullen compenseren.

Weyns gelooft echter niet in dynamische ontwikkeling. In zijn tekst suggereert hij meermaals dat een 'steady state' groei per definitie een nulgroei is. Wij zijn in ieder geval minder sceptisch over de te verwachten groeivoorzichten, duurzame groeivoorzichten.

Onze doelstelling is immers sociale vooruitgang. En dit vergt een duurzame groei die moet instaan voor een 'ecologisch leefbare samenleving'. Dat de groei vandaag niet duurzaam is, wijst erop dat de vrije markt er niet altijd voor zorgt dat alle milieukosten worden geïnternaliseerd, d.i. meegerekend in de

marktprijzen. Juist daarom hielden we een pleidooi voor meer duurzaamheid. Maar de principiële moeilijkheid hierbij is inderdaad, zoals Weyns juist opmerkt, **het ex-post karakter van de externaliteiten**. Externaliteiten kun je pas vaststellen nadat het kwaad is geschied, m.a.w. externaliteiten manifesteren zich in de eerste plaats "historisch" als de beperkingen die aan de groei worden opgelegd. In het beste geval kun je realistische prognoses op middellange termijn maken (d.w.z. binnen een halve generatie en dan nog). "The limits to growth" is geen normatieve maar een positieve uitspraak die het milieuprobleem **definieert**, maar er geen oplossing van is. Trouwens, in het oorspronkelijke Rapport aan de Club van Rome, werd als één van de remediërende scenario's een reductie van de vervanging van de uitrustings- en gebruiksgoederen met een factor 4 voorgesteld, waardoor groei verder mogelijk bleef. In ons idee: "door duurzaamheid ontwikkeling", volgen we zeer bescheiden deze gedachte.

Het punt dat we willen scherp stellen, kan misschien nog het best worden geïllustreerd met het beeld van de "ecologische schuld". Zoals het beeld van de financiële schuldberg, zou men het beeld kunnen hanteren van de milieuschuld of het ontleend natuurlijk kapitaal. Deze is niet opgebouwd door één enkele generatie en sommigen hebben hier meer toe bijgedragen dan anderen, analoog aan de financiële schuld, in functie van de hoogte van de reële rentevoet. Maar, net zoals die financiële schuld, komt ook elke periode een deel van de ecologische schuld te vervallen (met rente). Het probleem dat wij zien, vloeit voort uit het feit dat in tegenstelling tot de financiële schuld, de vervaltermijnen niet kunnen worden be-

paald, evenmin als de vereiste schuld- delging (omwille van het ex-post karakter van de externaliteiten). Wat van elke generatie wordt gevraagd als bijdrage tot de aflossing van de ecologische schuld blijkt dan enkel uit de druk die op haar ontwikkeling rust, zoals samengevat in de steady state groeivoet die ze kan realiseren. Maar net zoals een grotere aflossing van de financiële schuld (of kleinere ontleeningsbehoefte) zich vertaalt in een grotere budgettaire ruimte en mogelijkheid tot fiscale expansie, wat het inkomen doet toenemen, vertaalt een grotere aflossing van de ecologische schuld, zich in een hogere duurzame groei, zoals de Club van Rome reeds aan het einde van de jaren 60 stelde.